

Uudestisyntymisen hetki armonjärjestyksessä esikois- lestadiolaisen julistuksen mukaan

Risto Blom

1. Esikoislestadiolaisesta herätysliikkeestä ja sen opinkäsityksistä

Esikoislestadiolaisuus syntyi 1900-luvun alussa lestadiolaisen heräyksen hajaantuessa. Ensin erkani ns. uusiheräys, sitten jakaantuivat muut esikoislestadiolaisuuteen ja vanhoillislestadiolaisuuteen. Esikoisuus-käsitteen loi Juhani Raattamaa 1800-luvun lopulla. Silloin erimielisyydet näkyivät jo liikkeessä. Jellivaaran seudulta 1902 Etelä-Suomeen tehty lähetysmatka johti oman identiteetin ja yhteisön muodostumiseen. Yhteiseksi tunnukseksi jellivaaralaiset eli länsilestadiolaiset ottivat esikoisuuden.

Liike toimii nykyisin Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Suomessa esikoislestadiolaisia arvioidaan olevan noin 10000 henkeä, muissa maissa vähemmän. Suurin kannatus on Etelä-Suomen suurimmissa kaupungeissa. Suomalaiset saarnaajat tekevät aktiivisesti lähetystyötä Venäjällä ja Virossa. Muu lähetystyö on pienimuotoista. Hengellinen johto on edelleen Pohjois-Ruotsissa, Jellivaaran ja Kiirunan alueella. Liike on maallikkojohtoinen, pappeja on mukana vain muutama. Suomessa liikkeellä on saarnaajia nykyisin (2001) noin 130, ja omia rukoushuoneita 24 paikkakunnalla.

Marti Lutheria pidetään oppi-isänä ja Lars Levi Laestadiusta opetusisänä. Saarnoissa tuodaan useinkin voimakkaasti esille, että esikoislestadiolainen opetus perustuu Raamatun lisäksi Lutherin oppiin. Kuitenkin Laestadiuksen saarnoja luetaan seuroissa joka sunnuntai ja Lutherin käsityksiä tuodaan esille harvemmin.

Esikoislestadiolaisten julistajien opillisissa käsityksissä on todettavissa merkittävää kirjavuutta. Ei voida edes sanoa, että osa esikoissaarnaajista seuraisi Laestadiusta, osa Raattamaata ja osa Lutheria, vaikka huomattava tuki käsityksille löytyykin heiltä.

Tässä kirjoituksessani käsittelen armonjärjestystä koskevia käsityksiä, erityisesti uudestisyntymisen hetkeä määrittelevien asioiden suhteen. Osa esikoislestadiolaisen herätysliikkeen saarnaajista ymmärtää, että synnintunnustuksen on tapahduttava ennen uskoa ja siten myös ennen uudestisyntymistä. Osa heistä käsittää, että mitään ihmistekoa ei saa asettaa ehdoksi sille, että Jumala vanhurskauttaa ihmisen. Uskomisen ja uudestisyntyminen tapahtuvat ennen synnintunnustusta. Kuitenkin liikkeessä vallitsee yksimielisyys siitä, että sydän puhdistuu yksin Jumalan antamalla uskolla. Milloin siis Jumalan antama usko puhdistaa sydämen?

2. Armonjärjestys on herätyskristillinen käsite

Esikoislestadiolaisten saarnaajien kolmesta kastekäsityksestä yleisin perustuu vahvaan armonjärjestysajatteluun. Armonjärjestys liitetään siinä jatkoksi kasteeseen, joka käsitetään vain Jumalan kutsuksi, merkiksi tai armon lupaukseksi. Uudestisyntyminen nähdään vesikasteesta alkaneen prosessin huipentumana Pyhän Hengen kasteessa. Tähän prosessiin eli armonjärjestykseen kuuluvat murhe synnistä, katumus, anteeksiantaminen Pyhän Hengen saaneelta tai saaneilta ihmisiltä, syntien anteeksiantamuksen julistaminen ja usko syntien anteeksiantamukseen. Julistetun syntien anteeksiantamuksen uskomisessa tapahtuu uudestisyntyminen. Ehtona on Pyhän Hengen saaneiden ihmisten julistama synninpäästö. Toisin sanoen Pyhä Henki ei ole sanassa vaan Hengen saaneessa henkilössä ja hänen kauttaan tullessa sanassa. Merkittävälle osalle liikkeen saarnaajista tämä on ainoa tie armon osallisuuteen. Armonjärjestyksen subjektiksi nähdään yleisesti vain Jumala. Kaikki on hänen armotyötään alusta loppuun. Julistajien enemmistön käsityksen mukaan ihminen siis uudestisyntyy Pyhän Hengen kasteessa. Vähemmistö katsoo, että ihminen palaa siinä takaisin kasteen armoliittoon.

Keskeisinä raamatunpaikkoina armonjärjestyksestä puhuttaessa ovat Jeesuksen vuorisaarnan autuaaksi julistukset ja tuhlaajapoika-vertaus (Matt. 5:1–12 ja Luuk. 15:11–32). Osa saarnaajista käsittää vuorisaarnan hengellisen vaivaisuuden, murheen, siveyden, vanhurskauden kaipaamisen, laupeuden, ja sydämen puhdistumisen koskevan vain niitä, jotka ovat vielä epäuskon tilassa. Uskon saanutta koskevat rauhan tekeminen ja vaino uskon tähden. Monet ovat kuitenkin todenneet saarnoissaan, että kaikki nämä asiat koskevat kaikkia ihmisiä, siis myös uskovia.¹ Jos vanhan Kirkkoraamatun sanonnat ”vaivainen” ja ”siveä” käännettäisiin nykysuomen sanoihin ”köyhä” ja ”kärsivällinen”, tulisi vähemmän kirjavuutta raamatunselityksiin.² Tuhlaajapoika-vertausta puolestaan selitetään usein ihmisen lankeamisena armosta, elämänä epäuskoisessa tilassa ja palaamisena takaisin Isän kotiin eli vanhurskautetuksi tulemisena.³

¹ Esim. *Sakari Lahtinen* 1993, P049: ”On ollut minullakin aikaisemmin semmoinen ajatus, että nämä tuntomerkit ´Autuaita ovat hengellisesti vaivaiset jne.´ että ne ovat enempi niitä ihmisiä varten, jotka tulevat maailman pimeydestä ja epäuskosta. Ja vissi ja varma tosi on se, että täälläkin on monta kristittyä, jotka ovat väkevällä tavalla kokeneet näitä. Joita Jumala on herättänyt epäuskon pimeydestä. Ja että tämä ensimmäinen tuntomerkki on alkanut elää sydämessä. Mutta kun me katselemme näitä Vapahtajan sanoja taakse päin tästä ja eteen päin, niin *Vapahtaja* ei ole kyllä rajannut sitä ihmisjoukkoa, jolle tämä kuuluu, vaan hän *on saarnannut tämän läpi ihmiskunnalle, heränneille, kristityille, kaikille*. Ja kun me oikein ajattelemme tätä enempi, niin me voimme todeta sen, että tämä kuuluu *minulle joka päivä*. Ja jos on alussa pitänyt olla ihmisellä tämä tunne, että minä olen hengellisesti vaivainen, niin pitää olla jossakin muodossa aina kuolemaan asti.” (Matt. 5:1–12) – Vuosiluvun perässä on saarnakasetin tunnus.

² Esikoislestadiolaiset käyttävät vuoden 1776 raamatunkäännöstä. Tässä kirjoituksessa esiintyvät Raamatun tekstit ovat sen mukaisia.

³ Esikoislestadiolaiset puhuvat uudestisyntymisestä suppeammassa merkityksessä tarkoittaen sillä vanhurskauttamista (*iustificatio est regeneratio*). *Tunnustuskirjat* 1990, 492, kohdat 18–21.

3. Sydän puhdistuu uskolla

Yksimielisyys vallitsee siitä, että sydän puhdistuu uskolla. Se ei voi puhdistua millään ihmisteoilla, ei vaivaisuudella, murheella, katumuksella, siveydellä, laupeuden töillä eikä rauhan tekemisellä. Se ei voi puhdistua anteeksianomisella eikä ripittäytymiselläkään. Vanhin *Helge Karlsson* sanoo, että sydän puhdistuu ”ainoastaan uskon kautta sen sovintoveren voimassa, joka on vuotanut keskimmaisella ristillä, joka on Jumalan Karitsan viaton veri. Ja uskon kautta on se sovintoveri puhdistanut sen syntisen ja saastaisen sydämen”.⁴ Monet muut toteavat vain, että sydän puhdistuu uskolla, mutta enempää he eivät asiasta sanokaan.

Mistä sydän sitten puhdistuu? Toiset korostavat epäuskoa, toiset syntiä, erityisesti synnillisiä tekoja. Jotkut sanovat, että sydän puhdistuu synnin velasta ja rangaistuksesta. Sydän siis puhdistuu uskolla synnistä ja ikuisesta kuolemasta, mutta milloin? Mikä asema ja paikka uskolla on tuossa sydämen puhdistuksessa?

4. Synnintunnustus on uskon ja uudestisyntymisen ehto

Näin ajattelevat monet esikoislestadiolaiset julistajat Jeesuksen vuorisaarnan kohdasta ”autuaat ovat puhtaat sydämeistä” (Matt. 5:8). Sydämen puhdistuminen tapahtui, kun synnintunnustuksen ja anteeksi anomisen jälkeen ihminen on saanut kuulla synninpäästön sanat, niin sydän on tullut puhtaaksi.⁵ Tästä vuorisaarnan

⁴ *Helge Karlsson* 1983, D080. ”Vanhin”-sanaa käytetään Ruotsin Lapissa asuvista liikkeen hengellisistä johtajista.

⁵ *Heikki Lahtinen* 1983, P018: ”sillä hetkellä, kun me olemme tunnustaneet, että me olemme vialliset Jumalan sanan edessä, me olemme syntiä tehneet, minä olen perkelettä palvellut, minä olen tuossa ja tuossa, niin paljossa vialliseksi tullut, emme ole saattaneet yhtään syntiä vielä puhua, mutta kun me olemme anoneet meidän syntiämme anteeksi ja kun meille on kuulunut se sana, että usko Herran Jeesuksen päälle, kaikki sinun syntisi anteeksi annetaan, siinä on pudonnut niin kuin kuorma silloin omantunnon päältä, sen olen minäkin koetellut. Se on pudonnut kerralla.” (Matt. 5:1–12)

kohdasta sanotaan myös niin, että kun ihminen kuulee luonnollisin korvin Pyhän Hengen saaneen julistajan lausumat anteeksiantamuksen sanat todistettuna Jeesuksen nimessä ja veressä ja saa sitten armon ottaa sen todistuksen uskolla vastaan sydämelleen, niin helvetti sulkeutuu ja taivas avautuu. Edellä esittämäni kysymys uskon asemasta ja merkityksestä tulee todella tärkeäksi.

Miten sitten ymmärretään Jeesuksen vertauksesta tuhlaajapojan paluu?

Ja hän nousi, ja tuli isänsä tykö. Mutta koska hän vielä taampana oli, näki hänen isänsä hänen, ja *armahti* hänen päällensä: ja juosten lankesi hänen kaulaansa, ja suuta antoi hänelle. – Mutta poika sanoi hänelle: isä, minä olen syntiä tehnyt taivasta vastaan ja sinun edessä, ja en ole mahdollinen tästä edes sinun pojakses kutsuttua. – Niin sanoi isä palvelijoillensa, tuokaat tänne ne parhaat vaatteet, ja pukekaat hänen yllensä, ja antakaat sormus hänen käteensä, ja kengät hänen jalkoihinsa: – Ja tuokaat se syötetty vasikka, ja tappakaat se, ja syökäämme, ja riemuitkaamme. Luuk. 15:20–23

Vanhin *Evald Larsson* sanoo kyllä vuorisaarnan selityksessään Matt. 5:8:n johdosta, ettei ihminen voi katumuksellaan eikä syntiensä tunnustamisellaan saada aikaan sydämen puhdistumista. Oma vanhurskaus vaatii syvempää ja syvempää katumusta ja tarjoaa siitä jopa ansiota. Sydämen puhdistuminen tapahtuu sillä hetkellä, kun usko sovintoveren puhdistavaan voimaan syttyy sydämessä. Toisin sanoen synnintunnustus ei ole uskon ja uudestisyntymisen ehtona.⁶ Mutta kun hänellä on saarnatekstinä tuhlaajapoika -vertaus, uudestisyntymisen hetki muuttuu toiseksi. Edellä olevassa tuhlaajapojan paluuta kuvaavassa katkelmassa puhutaan, että isä armahti. Tämä kohdan hän selittää armahduksen

⁶ *Evald Larsson* 1978, A051. Larsson lisää: ”...yksinensä se veri, joka on vuotanut ristillä Golgatalla, jotka uskolla ovat korjanneet ne sovintoveren pisarat sydämellensä, niitten sydämet ovat puhdistettu. Ja *juuri sillä hetkellä, jolloin usko syttyi sydämellä, silloin tuomio omaltatunnonla on lakannut ja synnin velka on pois nostettu*. Ja silloin on ilo ja riemu jo sen sydämelle palannut. Ja silloin he ovat nähneet Jumalaa laupiaana ja rakastavana Isänä.” (Matt. 5:1–12)

asemesta *armon lupauksiksi*, siis lupauksiksi tulevasta armosta. Näiden lupauksen jälkeen tarvitaan pojan *synnintunnustus* (ihmisen osuus). Mutta armahdusta ei tapahdu vielä, vaan isä kehottaa palvelijansa niihin toimiin, joihin Jeesus valtuutti ja lähetti heidät. He tuovat esille Kristuksen valmistaman vanhurskauden ja pukevat sen syntinsä tunnustaneen pojan ylle: He julistavat synnit anteeksi ja kehottavat uskomaan. Nyt (elävän) uskon käsittämisen seurauksena ihminen vihdoinkin armahdetaan, syntyy uudesti ja tulee vanhurskautetuksi.⁷ Tämä jälkimmäinen on myös monen muun julistajan käsitys.

Armon lupauksista käytetään myös nimityksiä ”*ennalta tuleva armo*” ja ”*ennättäväinen armo*”. Armahtaminen ikään kuin unohdetaan ja isän juoksemista, halaamista ja suutelemista selitetään näin: tämä on ennalta tulevaa armoa, jota tuhlaajapoika tunsu sydämessään. Hän vahvistui siinä ajatuksessa, että isällä on anteeksiantava sydän. Ja jos tuhlaajapoika ei olisi uskonut, että isä armahtaa hänet pian, hän ei olisi saattanut tunnustaa syntisyytään. Rippikin saatetaan ottaa rinnalle ja sanoa: kun synnin on puhunut pois (ripissä) ja se on annettu anteeksi, niin siitä on tullut sellainen ilo, jonka kokee uudestisyntymisessä.

Isän armahdus on siis *armon lupaus*, ”*förekommande nåd*” eli ennakoiva armo tai ennättäväinen armo. Sillä tarkoitetaan esikoislestadiolaisessa käytössä etukäteen annettua rohkaisua: ”Kyllä se varmaan on mahdollista, että minullekin armo vielä kuuluu”. Tämän ennakoivan armontunteen tarvetta vahvistetaan myös tulkitsemalla ensin taampana eli kauempana olemisen siksi, että poika oli suuren mahdottomuuden alla. Poika tuntee, että armo voi kuulua kristityille, sille ja sille, joka on tehnyt parannuksen, yleensä muille, mutta ei niin suurelle syntiselle kuin hän on. Tähän mahdottomuuden tuntemiseen tarvitaan toivon pilkahdus. Isän armahdus, vastaan juokseminen, syliin sulkeminen ja suuteleminen merkitsevät kaikki yhdessä *toivoa armahduksesta*. Kaikella tällä isä siis sanoo pojalle: Kyllä sinullakin on armo valmiina ja saat sen, kun sen aika tulee. Kun sitten *synnintunnustus* on tapahtunut katuvaisesta sydäimestä, niin seurakunnan sananpalvelijat kehottavat uskomaan, että kaikki synnit on annettu

⁷ Evald Larsson 1981, A083. Myös Rauhan Side -lehti 1/1991,9.

anteeksi Jeesuksen nimessä ja veressä. Elävän uskon käsitettyään hän saa omakseen Kristuksen vanhurskauden vaatteen.

5. Uskomisen ja uudestisyntyminen tapahtuvat ennen synnintunnustusta

Palaan Jeesuksen vuorisaarnan kohtaan ”*autuaat ovat puhdas-sydämiset*” (Matt. 5:8) ja esitän toisen esikoislestadiolaisen selitysmallin. Sitä julistavat evankelisen ajatussuunnan edustajat. Tässä selityksessä korostetaan, että usko Kristukseen menee synnintunnustuksen edelle. Raamatusta otetaan tueksi tapauksia, joista tämä käy ilmi: Esimerkiksi Filippin kaupungin vankilan vartija kysyy, mitä hänen tulee tehdä pelastuakseen. Hän saa kuulla, että ”usko Herraan Jeesukseen, niin sinä ja sinun perheesi pelastuu”.

Oikeaksi koettua asioiden järjestystä pidetään tärkeänä: Ihmisen tulee ensin saada tuntea elävä usko ja sen voima sydämessään, sitten hän on valmis tunnustamaan syntinsä ja syyllisyytensä sekä Jumalalle että Jumalan ihmisille. Tämän käsityksen mukaan ne, jotka alkavat ennen sydämen puhdistumista uskolla puhdistaa itse sydäntään katumuksella ja synnintunnustuksella, noudattavat omanvanhurskauden eli itse rakennetun vanhurskauden oppia. On tietenkin tärkeitä tunnustaa synnit ja sovittaa riita-asiat ja vahingon teot, mutta niillä ei sydän puhdistu. Järjestys on siis väärä. Oikea järjestys on tämä: Ensin Jumala sytyttää uskon Kristukseen ja ihminen uudestisyntyy. Sen jälkeen ihminen ottaa vastaan Jumalan antamalla uskolla ilosanoman Kristuksen sovitustyöstä ja saarnan syntien anteeksi-antaumuksesta. Ja vaikka kuolema tulisi sillä hetkellä ja synnintunnustus jäisi tekemättä ja vääryydet sovittamatta, tämä uudestisyntynyt ihminen siirtyisi taivaan iloon.⁸

⁸ Näin on asian selittänyt mm. vanhin Gunnar Jönsson 1978, A068. – Todettakoon samalla, että viitteissä esitetyt saarnakatkelmot ovat jo melko vanhoja. Niissä kuitenkin näkyvät selvimmin esikoislestadiolaisuudessa edelleenkin esiintyvät opinkäsitykset tämän kirjoituksen aiheista.

Vanhin *Hugo Gustavsson* on tuonut tämän nyt esillä olevan tulkinnan kaikkein selvimmin esille. Sydän puhdistuu uskossa Kristukseen. Kun ihminen uskoo Kristuksen ansion tähden saaneensa koko synnin määrän kerralla anteeksi, niin sydän puhdistuu sillä hetkellä. Ihminen olisi silloin valmis astumaan iankaikkiseen elämään, jos ajallinen elämä sammuisi. Tämä uudestisyntyttävä ja vanhurskauttava usko on vaikuttanut myös sen, että ihminen on halunnut kuulla henkilökohtaisesti hänelle julistettavan anteeksiantamuksen todistuksen, erityisesti hänen siihenastisen epäuskonsa tähden.⁹

Olen löytänyt tutkimusaineistostani esimerkkejä myös muiden Raamatun lukujen selityksistä: Jerikon tien matkamiehen kuvauksesta (Luuk. 10:33) todetaan, että Samarialainen ensin armahti ja vasta sen jälkeen satoi synninhaavat. Eräs saarnaaja puolestaan kysyy ja vastaa: ”Ja se joka uskoo, mitä hän saa osakseen? Hän saa osakseen syntien anteeksiantamuksen saarnan.” Hän kertoo myös, että Jeesuskin sanoi niille, jotka hän paransi: ”Mene rauhassa, sinun uskosi on sinut pelastanut. Sinä saat syntisi anteeksi.”

Merkille pantavaa on, että edellä tässä 4. luvussa esitettyä käsitystä vastaavaa raamatunselitystä ei löydy tutkimusaineistostani tuhlaajapoika-vertaukseen. Miksi tuo tulkinta on esitetty vain toiseen näistä keskeisistä armonjärjestyksestä puhuvista raamatunpaikoista? Mielestäni ongelmaa voidaan lähestyä ja pohtia esimerkiksi seuraavanlaisesta näkökulmasta: Niin kuin poika oli tehnyt syntiä Isän eli Jumalan kaiken näkevien silmien edessä, niin myös Isä näki pojan tulevan silmiensä edessä hänen Henkensä vetämänä. Ja Raamatun jakeessa sanotaan, että Isä armahti, mutta hänellä oli niin kiire armahtaa, että hän juoksi

⁹ *Hugo Gustavsson* 1981, A104: ”Sydän on puhdistunut elävän uskon kautta, elävän Herran Jeesuksen päälle. Kun sen uskon olemme käsittäneet meidän omalla sydämellä, että minä olen saanut koko synnin velan yhtä haavaa anteeksi, niin me uskomme, että sydän on puhdistunut. Ja jos kuolema olisi sillä hetkellä tullut, niin olisimme olleet onnellisia ja autuaita ihmisiä, joiden siivet olisivat kantaneet poikki sillattoman virran. Ja juuri se usko on vaikuttanut sen voiman ja rohkeuden suurelle syntiselle, että hän on saanut suutansa auki ja tunnustanut: Minä uskon, mutta anteeksi antakaa minun raskaan epäuskoni, joka on ollut kaikkein suurin ja raskain synti sydämellä ja omallatunnolla.”

vastaan, sulki pojan syliinsä ja suuteli. Näin hän osoitti suurenmoisella tavalla: olet armahdettu. Sitten poikakin puhui osan siitä, mitä oli aikonut, mutta Isä ei kuunnellut loppuun tai poika unohti loput. Se ei ollut enää niin tärkeitä. Anteeksiantamus tapahtui ennen syyllisyyden tunnustamista. Ratkaiseva hetki oli Isän armahdus. Poika ei ansainnut armoa tunnustamisen tähden, vaan tunnustus seurasi armahdusta. Ja kun palvelijat toivat vaatteet, sormuksen ja kengät, *he osoittivat, mitä kaikkea Isä oli antanut pojalleen armahtaessaan hänet*. Hän oli antanut uskon ja sen mukana kaikki pelastukseen kuuluvat lahjat: synnit anteeksi, Kristuksen valmistaman vanhurskauden vaatteen, Pyhän Hengen oppaaksi, lohduttajaksi ja voiman antajaksi elämän tiellä, Jumalan lasten yhteyden ja rakkauden eli kerta kaikkiaan koko Kristuksen ja kaikki hänen pelastushyvyytensä.

Valtaosalle esikoislestadiolaisista julistajista on tärkeätä osoittaa, ettei Jumala vanhurskauta ketään suoraan itse, vaan käyttää ”välikapaleinaan” ihmisiä. Ja yhtä tärkeätä on osoittaa, ettei Hän käytä ketä tahansa, vaan elävän uskon ja Pyhän Hengen saaneita kristittyjä. Niin kuin alussa totesin, vallitsevan käsityksen mukaan vanhurskauttamista ei tapahdu ennen kuin Pyhän Hengen saanut ihminen julistaa synnintunnustuksen jälkeen synninpäästön. Jos synninpäästön julistaa henkilö, jolla ei ole esikoislestadiolaisten käsityksen mukaan Pyhää Henkeä, niin tuon synninpäästön seurauksena on kuollut usko, koska kuolleesta ei voi syntyä elämää. Jumalan Henki eli Pyhä Henki ei siis ole sanassa, vaan Pyhän Hengen saaneessa henkilössä ja välittyy tämän lausuman sanan kautta. Tämän moniin opin käsityksiin vaikuttavan peruslinjauksen vuoksi armosta on tehtävä tässäkin armon lupaus.

Edellä olevan tuhlaajapojan paluuta koskevan armonjärjestystulkintani lisäksi totean, että Jumala käyttää kyllä myös lapsiaan työssängsä. Mutta itse työn tekee Jumala. Sydän puhdistuu Jumalan antamalla uskolla. Usko ei tule ilman Pyhää Henkeä. Ja kun Jumala armahtaa ihmisen uskossa Kristukseen, niin ihminen uudestisyntyy, syntyy Jumalan lapseksi. Yksi esimerkki tästä on kirjoitettu Luukkaan evankeliumin 7. luvussa, jakeet 37–48. Mutta jos on kysymyksessä jo kerran kasteen sakramentin saaneen tuhlaajapojan paluu, ja jos ymmärretään, että ihminen

uudestisyntyä kasteessa, niin se on paluuta kasteen armoliittoon. Silloin ei voida palaajalta edellyttää pakanoilta vaadittavaa uudestisyntymistä. ”Tee parannus ja palaa kasteeseesi”, sanoo esikoislestadiolaistenkin oppi-isäkseen tunnustama Martti Luther, jonka puheita ja kirjoituksia käytetään valikoiden omien käsitysten tueksi.

”Ennättäväinen armo” (*gratia praeveniens*) ei ole yksin esikoislestadiolainen käsite. Nimitystä on vain käytetty omalla tavalla. Jumalan ennättävään armoon kuuluvat hänen pelastustahtonsa, -järjestyksensä ja -toimintansa. Siihen kuuluvat kaikki, mitä hän on tehnyt armahtaessaan ihmisen sieltä lähtien, kun hän antoi Aadamille ja Eevalle lupauksensa ”vaimon siemenestä, joka on rikki murskaava käärmeen päin”. Mielestäni ennättäväistä armoa eli ennalta tulevaa armoa voidaan pitää samana kuin vanhurskauttamisen perusteita. Keskeisintä siinä ovat Jumalan iankaikkinen armopäätös ja Kristuksen sovitus työ hänen synnitömästä sikiämisestään lähtien: Jumalan vanhurskaan lain täydellinen täyttäminen, kärsiminen ja ristinkuolema, ylösnousemus ja taivaaseen astuminen. Näiden Jumalan paradoksien omakohtaisessa uskomisessa Jumalan antamalla uskolla ihminen yhdistyy pelastajaansa, tulee Jumalan vanhurskauttamaksi ja Hänen Henkensä pyhittämäksi.

Tähän ennättävään armoon voidaan lukea Jumalan yleinen pelastustahto, joka on olemassa ihmisyksilöstä ja hänen jumalasuhteestaan riippumatta. Tätä kuvaavat mm. raamatunjakeet Joh. 3:16, Room. 5:6 ja Ef. 1:9–10. Siihen voidaan lukea Jumalan maailman hallinta ihmiskunnan historiassa. Jumalan ennättävään armoon kuuluu erityisesti hänen Poikansa tuleminen maailmaan ja syntiin langenneen ihmiskunnan pelastaminen. Siihen kuuluu Kristuksen kirkko maailmassa ja Jumalan vanhurskaan lain ja kutsuvan evankeliumin julistaminen Jumalasta vieraantuneille. Siihen kuuluu lakikin, joka kurittaa ihmistä Kristuksen luo Taivaallisen Isän armahdettavaksi.¹⁰

¹⁰ Valen-Sendstad kirjassaan ”Kristillinen dogmatiikka” 1985, 276, 370–373.

Milloin sitten tuo Jeesuksen esittämän vertauksen ”tuhlaajapoika” oli ”taampana” ja koki Jumalan ennättäväistä armoa? Uskon, että kannattaa pohtia näitä tuhlaajapoika-vertauksen sanoja (Luuk. 15:17–19):

Mutta kuin hän mielensä maltti, sanoi hän: Kuinka monella minun isäni palkollisella on kyllä leipää, ja minä kuolen nälkään! Minä nousen ja käyn minun isäni tykö, ja sanon hänelle: Isä, minä olen syntiä tehnyt taivasta vastaan ja sinun edessä: Ja en ole silleen mahdollinen sinun pojakses kutsuttaa: tee minun niin kuin yhden sinun palkollisistas.

LÄHTEET

0. Painamattomat lähteet:

Esikoislestadiolaiset r.y:n Lahden arkisto:
Äänitteet saarnoista 1978–1993, viitteissä
kasetin tunnus.

0. Painetut lähteet:

Rauhan Side -lehti 1/1991.

KIRJALLISUUS

Tunnustuskirjat

1989 Evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat. Helsinki:
SLEY-kirjat.

Valen-Sendstad, Aksel

1985 Kristillinen dogmatiikka. Suomeksi toim. Raimo
Mäkelä. Helsinki:
Kustannus Oy Uusi Tie ja Suomen Raamattuopiston
Kustannus Oy.